

Justyna Ciechanowska*

WSPÓŁPRACA PREZESA URZĘDU OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH Z NIEZALEŻNYMI ORGANAMI NADZORCZYMI KOŚCIOŁÓW I ZWIĄZKÓW WYZNANIOWYCH W POLSCE NA PRZYKŁADZIE DZIAŁALNOŚCI KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Streszczenie

Niniejszy artykuł ma na celu przedstawienie współpracy Prezesa Urzędu Ochrony Danych z niezależnym organem nadzorczym powołanym przez Kościół katolicki. Biorąc pod uwagę niezależność i autonomię Kościoła katolickiego przewidzianą m.in. w Konstytucji RP oraz Konkordacie między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r., autor ma na celu wskazanie podstawy, zakresu oraz zasad współpracy między ww. organami. Postara się również przedstawić, jakie korzyści przyniesie taka współpraca nie tylko organom, ale jaki może mieć wpływ na podniesienie poziomu ochrony i bezpieczeństwa danych osobowych.

Słowa kluczowe: Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych, Kościelny Inspektor Ochrony Danych, ochrona danych osobowych, niezależność, współpraca

Wstęp

Funkcjonowanie organów nadzorczych jest jednym z fundamentów efektywnych systemów ochrony danych osobowych. Podstawą skutecznej realizacji praw podmiotów danych jest powołanie organu wyposażonego w odpowiednie kompetencje do kontrolowania zgodności procesów przetwarzania danych z obowiązującymi przepisami. Reforma unijnego prawa ochrony danych osobowych, której skutkiem było przyjęcie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem

* Uniwersytet Rzeszowski, e-mail: jciechanowska@ur.edu.pl, ORCID: 0000-0002-6115-0147.

danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE¹ (zwanego dalej RODO), odegrała duży wpływ również na pozycję organu nadzorczego. Prawodawca unijny uznał, że niezbędne jest ustanowienie niezależnego organu publicznego, który będzie pełnił funkcję nadzorczą, kontrolował przestrzeganie przepisów o ochronie danych osobowych, wydawał decyzje oraz rozstrzygał spory. Pomimo dość szczegółowej regulacji unijnej państwom członkowskim pozostawiono stosunkowo szeroki zakres swobody w kształtowaniu zasad dotyczących ustroju oraz funkcjonowania krajowych organów nadzorczych. Zgodnie z art. 34 ustawy z 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych² (zwaną dalej u.o.d.o.) organem nadzorczym właściwym w sprawach ochrony danych osobowych jest w Polsce Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych (zwany dalej PUODO). Organ ten zastąpił działający wcześniej krajowy organ nadzorczy – Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (zwanego dalej GIODO).

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie współpracy PUODO z niezależnym organem nadzorczym Kościoła katolickiego, tj. Kościelnym Inspektorem Ochrony Danych (zwanym dalej KIOD). Biorąc pod uwagę niezależność i autonomię Kościoła katolickiego przewidzianą m.in. w Konstytucji RP oraz Konkordacie między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r., publikacja ma na celu wskazanie podstawy, zakresu oraz zasad współpracy między ww. organami. Przedstawia ona również, jakie korzyści przyniesie taka współpraca nie tylko organom, ale jaki może mieć wpływ na podniesienie poziomu ochrony i bezpieczeństwa danych osobowych. W tym celu odwołano się do aktów prawa unijnego, tj. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE, prawa krajowego, m.in. ustawy z 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych, oraz prawa kościelnego, tj. dekretu ogólnego w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim z 13 marca 2018 r. Założenie przyjęte w opracowaniu sprowadza się do tezy, że współpraca dotyczy realizacji przewidzianych prawem zadań obu organów, z poszanowaniem ich niezależno-

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 roku, Dz. Urz. UE L 119, s. 1–88, Unia Europejska, <https://eur-lex.europa.eu> (2.11.2021).

² Ustawa o ochronie danych osobowych z dnia 18 maja 2018 roku (Dz.U. 2018, poz. 1000).

ści i kompetencji i ma na celu podejmowanie działań na rzecz prawa do prywatności i budowanie jak najwyższych standardów ochrony danych osobowych. Opracowanie zostało przygotowane z wykorzystaniem metody dogmatyczno-prawnej.

Prezes Urzędu Ochrony Danych – organ nadzorczy w zakresie ochrony danych osobowych

Na mocy art. 34 ust. 1 u.o.d.o., PUODO jest organem właściwym w sprawie ochrony danych osobowych. Zgodnie z art. 34 ust. 2 ww. ustawy, PUODO jest organem nadzorczym w rozumieniu przepisów RODO. Jest on centralnym organem administracji państwowej i jest usytuowany poza systemem organów administracji rządowej³.

Tryb powołania PUODO odbywa się tak, jak to było w przypadku GIODO – jest powoływany i odwoływany przez Sejm RP za zgodą Senatu. Nie dokonano również istotnych zmian w zakresie wymogów kwalifikacyjnych wobec PUODO. Zgodnie z art. 34 ust. 4 u.o.d.o. na to stanowisko może zostać powołana osoba, która jest obywatelem polskim, posiada wyższe wykształcenie, wyróżnia się wiedzą prawniczą i doświadczeniem z zakresu ochrony danych osobowych, korzysta z pełni praw publicznych, nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, ma nieposzlakowaną opinię. Prawodawca odstąpił od wymogu stałego zamieszkiwania przez kandydata na terytorium RP. Wyższe wykształcenie prawnicze i doświadczenie zawodowe zostały zastąpione nieokreślonym wykształceniem wyższym. Postawiono jednak wymóg posiadania wiedzy prawniczej i doświadczenia w ochronie danych. Kadencja Prezesa, jak to było w przypadku Generalnego Inspektora, trwa 4 lata, a ta sama osoba może pełnić funkcję nie więcej niż przez dwie kadencje⁴.

Ustawodawca wzmocnił i uniezależnił pozycję PUODO. To właśnie niezależność organu nadzorczego jest jednym z fundamentów europejskiego systemu ochrony danych osobowych. Istotne jest, aby członkowie Urzędu Ochrony Danych Osobowych (zwanego dalej UODO) byli wolni od bezpośrednich i pośrednich wpływów zewnętrznych, co wynika wprost z przepisów RODO (art. 52 oraz motyw 121 preambuły do RO-

³ P. Litwiński, *Komentarz do art. 34 uwaga 5 [w:] Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz*, red. P. Litwiński, P. Barta, D. Dörre-Kolasa, Warszawa 2018, s. 109.

⁴ W. Chomiczewski, *Komentarz do art. 34 uwaga 6–8 [w:] Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz*, red. D. Lubasz, Warszawa 2019, s. 244–251.

DO). Stanowią one, że członkowie powinni powstrzymać się od wszelkich czynności niezgodnych ze swoimi obowiązkami i nie powinni podczas swojej kadencji podejmować innych zajęć zarobkowych i niezarobkowych⁵. Niezależność PUODO wynika wprost z przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, określających gwarancje, do których należy zaliczyć m.in. tryb powoływania i odwoływania, kadencyjność, przyznanie immunitetu, zakaz członkostwa w partiach politycznych, zasada niepołączalności stanowisk⁶. Ponadto zadaniem państwa jest zapewnienie UODO możliwości dysponowania zasobami kadrowymi, technicznymi i finansowymi, pomieszczeniami i infrastrukturą niezbędną do wykonywania swoich obowiązków. Odpowiedzią są uregulowania, które przewidział ustawodawca. Obecnie jest możliwość powołania trzech zastępców PUODO (art. 36 u.o.d.o.); podczas gdy GODO miał wyłącznie jednego zastępcę. Ponadto PUODO nadaje, w drodze zarządzenia, statut Urzędu określającego jego organizację wewnętrzną, zakres zadań zastępców oraz zakres zadań i tryb pracy komórek organizacyjnych Urzędu (art. 45 ust. 3 u.o.d.o.). Dla porównania, statut Biura GODO nadawał Prezydent RP, który od GODO zasięgał w tym zakresie wyłącznie opinii⁷. Przepisy przewidują powołanie nowego organu opiniodawczo-doradczego (art. 48 UODO), działającego przy PUODO – Rady do spraw Ochrony Danych Osobowych⁸.

Jeżeli chodzi o katalog kompetencji PUODO w zakresie ochrony danych osobowych, to należy zauważyć, że jest on zdecydowanie szer-

⁵ Zob. szerzej: K. Rokita, *Niezależność organów ochrony danych osobowych w ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych*, „Europejski Przegląd Sądowy”, 2016, nr 7, s. 4–12. Zob. też: M. Abu Gholeh, *Pozycja ustrojowa organu nadzorczego ochrony danych osobowych na przykładzie Polski*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego”, 2019, nr 1, s. 166–167.

⁶ K. Jabłonka-Jankowska, *Komentarz do art. 34 uwaga 6 [w:] Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz*, red. M. Kawecki, M. Czerniawski, Warszawa 2019, s. 186.

⁷ M. Jabłoński, *Specyfika systemowych gwarancji niezależności funkcjonowania organów na przykładzie krajowego organu ochrony danych osobowych w Polsce [w:] Specyfika organizacji i funkcjonowania organów władzy publicznej. Analiza porządków prawnych państw współczesnych*, red. M. Abu Gholeh, M. Jabłoński, Wrocław 2019, s. 146.

⁸ Jest to organ składający się z 8 osób powołanych na dwuletnią kadencję. Kandydatów do Rady zgłaszają: Rada Ministrów, Rzecznik Praw Obywatelskich, izby gospodarcze, jednostki naukowe oraz fundacje i stowarzyszenia, których celem statutowym jest działalność na rzecz ochrony danych osobowych. Do jej zadań należy wykonywanie zadań zleconych przez Prezesa Urzędu. Zgodnie z przepisami ustawy zajmuje się ona m.in. opiniowaniem projektów dokumentów organów i instytucji Unii Europejskiej lub przekazanych przez Prezesa Urzędu projektów aktów prawnych i innych dokumentów dotyczących spraw ochrony danych osobowych oraz opracowywanie propozycji kryteriów certyfikacji i rekomendacji określających środki techniczne i organizacyjne zapewniające bezpieczeństwo przetwarzania danych osobowych.

szy aniżeli katalog GIODO. Jest to w głównej mierze zdeterminowane standardami nałożonymi przez RODO. Do najistotniejszych obszarów działań PUODO należy m.in.: prowadzenie postępowań w sprawie naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych oraz nakładanie administracyjnych kar pieniężnych na podstawie art. 83 ust. 2 RODO. Działania w ramach realizacji tego zadania zostały zabezpieczone przyznaniem uprawnień PUODO w tym zakresie. Ma to na celu zwiększenie efektywności w podnoszeniu poziomu ochrony danych osobowych (rozdział 7 u.o.d.o.). Postępowania kontrolne prowadzone są przez upoważnionych pracowników zgodnie z planem kontroli, na podstawie przeprowadzonych przez PUODO analiz oraz na podstawie uzyskanych przez niego informacji. Nowym zadaniem nałożonym na PUODO jest stworzenie mechanizmu certyfikacji organizacji, zatwierdzanie kodeksów postępowania oraz akredytacja podmiotów monitorujących przestrzeganie zatwierdzonych kodeksów, zgodnie z art. 40 RODO (rozdział 5 u.o.d.o.). Innymi zadaniami, które należą do PUODO, jest prowadzenie elektronicznego systemu umożliwiającego administratorom zgłaszanie naruszeń ochrony danych osobowych na podstawie art. 33 RODO, prowadzenie ewidencji inspektorów ochrony danych osobowych powołanych przez administratorów (art. 10 u.o.d.o.), umożliwienie administratorom przednich konsultacji w zakresie operacji, co do których ocena skutków wykazała wysokie ryzyko, o czym mowa w art. 36 RODO (art. 57 ust. 1 u.o.d.o.) oraz pełnienie roli organu doradczego i opiniotwórczego w zakresie podnoszenia standardów ochrony danych osobowych, co powinien realizować m.in. przez wydawanie rekomendacji. Natomiast zgodnie z art. 59 u.o.d.o. jest on zobowiązany do współpracy wyłącznie z niezależnymi organami, powołanymi zgodnie z art. 91 rozporządzenia 2016/679, co zostanie omówione w następnej części opracowania.

Zasady współpracy Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych i Kościelnego Inspektora Ochrony Danych

Kościół lub związki wyznaniowe są zobowiązane do przestrzegania ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (RODO). Jednak mając na względzie art. 91 ust. 1 RODO, te kościoły lub związki wyznaniowe, które w momencie wejścia w życie RODO stosowały wewnętrzne zasady ochrony danych osobowych, mają dalszą możliwość stosowania autonomicznych, szczegółowych regulacji w tym zakresie, które to muszą być jedynie dostosowane do RODO. Z kolei art. 91 ust. 2 RODO przewiduje nadzór nad działalnością kościołów (związków wyznaniowych) niezależnego organu nadzorczego. Organ ten może być organem odręb-

nym od organu państwowego, którego podstawowym zadaniem będzie nadzorowanie stosowanie przepisów do przetwarzania danych osobowych w kościołach i związkach wyznaniowych. W sytuacji, gdyby taki urząd nie został utworzony, to wówczas jego zadania wykonywałby organ państwowy. Oznacza to również, że kościół lub związek wyznaniowy, który nie stosuje wskazanych w art. 91 RODO szczegółowych zasad ochrony danych, musi w pełni przestrzegać postanowień RODO. Jeżeli kościoły lub związki wyznaniowe, które stosują autonomiczne regulacje o ochronie danych osobowych, prowadzą także działalność regulowaną prawem państwowym, to do niej zastosowanie będą miały bezpośrednio przepisy RODO. Dotyczy to np. przetwarzania danych przez prowadzone przez kościoły lub związki wyznaniowe szkoły działające na prawach szkół publicznych, czy przez podmioty mające status organizacji pożytku publicznego, domy pomocy itp. oraz przetwarzania danych osobowych w kontekście prowadzenia działalności gospodarczej⁹.

Odpowiedzią Kościoła katolickiego na wyzwania RODO jest *Dekret ogólny w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim* z 13 marca 2018 r.¹⁰ (zwany dalej Dekretem), zgodnie z którym organem nadzorczym w zakresie ochrony danych osobowych dla Kościoła katolickiego w rozumieniu art. 91 ust. 2 RODO jest KIOD¹¹. Jest to urząd kościelny w rozumieniu kan. 145 kodeksu prawa kanonicznego z 1983 r. Jest on niezależnym organem monitorującym i zapewniającym przestrzeganie przepisów o ochronie danych osobowych w ramach i zgodnie z działaniem Kościoła katolickiego i jego struktur (art. 35 ust. 2 Dekretu). KIOD w zakresie wykonywania swoich zadań nadzorczych nie podlega poleceniom innych podmiotów. Wybiera go Zebranie Plenarne Konferencji Episkopatu Polski, zaś Konferencja Episkopatu Polski zapewnia warunki i środki niezbędne do skutecznego wypełniania jego zadań. Kadencja Kościelnego Inspektora Ochrony Danych trwa cztery lata. Liczba kadencji nie jest

⁹ Zob. szerzej: M. Hucal, *Ochrona danych osobowych w związkach wyznaniowych w świetle unijnego rozporządzenia nr 2016/679*, „Studia z Prawa Wyznaniowego”, 2017, t. 20, s. 186–199.

¹⁰ *Dekret ogólny w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim*, Konferencja Episkopatu Polski, <http://episkopat.pl> (15.11.2021). Zob. A. Mezglewski, *Perspektywa i zakres implementacji nowych przepisów Unii Europejskiej dotyczących przetwarzania danych osobowych przez związki wyznaniowe* [w:] *Ochrona danych osobowych w Kościele*, red. S. Dziekoński, P. Drobek, Warszawa 2016, s. 50; A. Domaszk, *Ochrona danych osobowych w Polsce a Kościół Katolicki*, „Seminare”, 2019, nr 1, t. 40, s. 33–34.

¹¹ *RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, red. E. Bielak-Jomaa, D. Lubasz, Warszawa 2018, s. 1115–1116.

ograniczona prawem. KIOD powinien posiadać odpowiednią wiedzę, doświadczenie i umiejętności w zakresie ochrony danych osobowych, niezbędne do prawidłowego wypełniania swoich zadań. Zgodnie z art. 37 Dekretu do jego zadań należy m.in. sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o ochronie danych osobowych w Kościele, upowszechnianie wiedzy w tym zakresie, doradzanie administratorom i podmiotom przetwarzającym, informowanie osób, których dane dotyczą, o ich uprawnieniach, rozpatrywanie skarg na naruszenie kościelnych przepisów o ochronie danych i zgłaszanie propozycji nowych regulacji w tym zakresie. Obowiązkiem KIOD jest również współpraca z cywilnym urzędem ochrony danych, tj. Prezesem Urzędu Ochrony Danych Osobowych. W celu realizacji zadań Kościelny Inspektor Ochrony Danych jest uprawniony m.in. do żądania od podmiotów przetwarzających dane osobowe w Kościele udzielenia informacji związanych z przetwarzaniem i ochroną danych, przeprowadzenia kontroli działalności podmiotów przetwarzających dane osobowe w Kościele czy też nakazania administratorowi poinformowania osoby, której dane dotyczą, o naruszeniu ochrony danych.

Z kolei art. 59 u.o.d.o. określa obowiązek współpracy PUODO wyłącznie z niezależnymi organami, powołanymi zgodnie z art. 91 rozporządzenia 2016/679, nie wskazując jednocześnie, kto i na jakich warunkach ma prawo do oceny niezależności organów powołanych zgodnie z RODO. Dominik Lubasz wskazał, że wprowadzenie mechanizmów i gwarancji zapewniających niezależność, które dają możliwość wykonywania zadań, realizowania kompetencji i uprawnień określonych w rozporządzeniu 2017/679, spoczywa na kościołach i związkach wyznaniowych, które te organy powołały. Zgodnie z art. 59 ust. 2 u.o.d.o. zakres i forma współpracy mogą być dookreślone porozumieniem. Ustawodawca wskazał w sposób ogólny, że ma ono dotyczyć współpracy i wzajemnego przekazywania informacji. Organy powinny nie tylko wymieniać się informacjami, ale mogą także podejmować inne wspólne działania. Istotne jest to, że zarówno Prezes Urzędu, jak i odrębne organy nadzorcze, powołane zgodnie z art. 91 unijnego rozporządzenia, powinny mieć zagwarantowaną niezależność w wykonywaniu swoich zadań¹².

W dniu 10 maja 2019 r. zostało zawarte porozumienie o współpracy i wzajemnym przekazywaniu informacji pomiędzy PUODO a KIOD, które określa zasady, zakres i formę w zakresie realizacji przewidzianych prawem zadań, z poszanowaniem niezależności i kompetencji stron porozumienia. Strony niniejszym aktem zobowiązały się do współpracy w zakresie zapewnienia ochrony praw osób fizycznych w związku z prze-

¹² *Ibidem*, s. 1112–1117.

tworzeniem danych osobowych, która ma odbywać się z wzajemnym poszanowaniem zasad ochrony danych osobowych. Zobowiązały się do współpracy w szczególności w zakresie działań edukacyjnych i informacyjnych dotyczących praw osób fizycznych w zakresie prawa do życia prywatnego. Porozumienie to zawiera postanowienia dotyczące jego realizacji. Strony postanowiły, że wzajemny kontakt będzie odbywał się poprzez wyznaczone osoby, które jednak nie będą miały upoważnienia do zmiany lub wypowiedzenia porozumienia. Ponadto strony porozumienia mogą upoważnić podległych sobie pracowników do podejmowania czynności dotyczących wzajemnej współpracy. Niniejsze porozumienie zawiera postanowienie, w którym strony zobowiązują się do podejmowania działań zmierzających do zapewnienia spójnego stosowania powszechnie obowiązującego prawa w zakresie ochrony danych osobowych przez podmioty kościelne¹³. Obszarem wzajemnej współpracy jest działalność w zakresie upowszechniania wiedzy o ochronie danych osobowych w Kościele, w ramach której KIOD w latach 2019–2021 był organizatorem szkoleń oraz wykładów, gdzie prelekcje prowadzili prezes, wiceprezes oraz pracownicy UODO. KIOD przy współpracy z UODO wydał również dokument pt. *Praktyczne wskazania* z dnia 13 maja 2019 r. z zakresu ochrony danych osobowych w związku z wykorzystywaniem monitoringu wizyjnego. Interpretacje zawarte w tym dokumencie są przeznaczone wyłącznie do wewnętrznego użytku podmiotów kościelnych. Zgodnie z art. 37 ust.1 pkt 2) i 3) Dekretu są one realizacją zadań własnych KIOD, które mają na celu upowszechnianie wiedzy o ochronie danych osobowych w Kościele oraz doradzanie administratorom danych w zakresie ochrony danych osobowych. Ponieważ przetwarzanie danych osobowych w związku z wykorzystaniem monitoringu w działalności podmiotów kościelnych w większości przypadków będzie stanowiło przetwarzanie wykraczające poza obszar wewnętrznej działalności Kościoła katolickiego, należy je uznać za obszar spraw mieszanych lub zewnętrznych. Stąd zastosowanie będą miały oprócz prawa kanonicznego również przepisy prawa powszechnie obowiązującego związane z ochroną danych osobowych oraz RODO, co uzasadniało wzajemną współpracę pomiędzy KIOD a UODO. Innymi obszarami, które są wspólne dla powszechnego organu nadzorczego i nadzorczego organu Kościoła katolickiego oraz leżą w ich sferze zainteresowań, jest na przykład przetwarzanie danych osobowych w związku z prowadzeniem przez kościół szkoły na prawach szkoły publicznej, domu pomocy społecznej, centrum kultury religijnej.

¹³ Porozumienie o współpracy i wzajemnym przekazywaniu informacji zawarte 10 maja 2019 roku, Urząd Ochrony Danych Osobowych, <https://uodo.gov.pl> (15.11.2021).

Biorąc pod uwagę zapisy powyższego porozumienia, można zauważyć, że nie rodzi ono skutków prawnych. Oznacza to, że jest raczej wyrazem intencji współpracy. Można zauważyć, że brak w nim zapisów dających możliwość którejś ze stron do dochodzenia wypełnienia zobowiązania w nim wskazanego. Jest to sformalizowany akt współpracy między niezależnymi organami wyspecjalizowanymi w ochronie danych osobowych¹⁴.

Istotne wydaje się odniesienie do przetwarzania danych w kontekście wystąpienia z Kościoła i dokonania aktu apostazji, która była przedmiotem sporów na gruncie starej ustawy o ochronie danych osobowych z 1997 r. Obecnie zostało to doprecyzowane w Dekrecie o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych z 2018 r., gdzie wyraźnie wskazano, że w tego typu sprawach właściwy jest KIOD, a nie PUODO. Art. 14 pkt 4 Dekretu statuuje, że prawo do żądania usunięcia danych nie przysługuje w przypadku, gdy dane dotyczą udzielonych sakramentów bądź w inny sposób odnoszą się do kanonicznego statusu osoby. Tego typu wnioski powinien zostać odnotowany w zbiorze i zobowiązuje administratora do niewykorzystywania danych objętych wnioskiem bez zgody ordynariusza miejsca lub wyższego przełożonego instytutu życia konsekrowanego lub stowarzyszenia życia apostołskiego. Warto zaznaczyć, że linia orzecznicza sądów administracyjnych w tej kwestii jest jednolita. Tego typu sprawy były przedmiotem rozstrzygnięć sądów administracyjnych przed rozpoczęciem stosowania RODO. W postanowieniu z 21 maja 2018 r. sygn. akt I OPS 6/17 Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, że „GIODO jako organ administracji publicznej nie powinien wkraczać w zastrzeżoną dla Kościoła sferę wykonywania jego zadań statutowych i rozstrzygać kto jest członkiem danej wspólnoty wyznaniowej, ani też ingerować w treść ksiąg kościelnych. Czynności podejmowane w procedurze formalnego wystąpienia z Kościoła katolickiego, w tym adnotacje w akcie chrztu są w całości uregulowane w aktach prawnych Kościoła katolickiego. A zatem, organ ustala przynależność do Kościoła wyłącznie na podstawie dowodu, jakim jest akt chrztu z adnotacją o wystąpieniu z Kościoła. Ustalenie tego faktu na podstawie innych dowodów jest niedopuszczalne”¹⁵. Obecnie w tego typu sprawach PUODO wydaje postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania. Biorąc pod uwagę powyższe, należy wskazać, że kwestie apostazji należą wyłącznie do kompetencji władz ko-

¹⁴ *RODO...*, s. 1112–1117.

¹⁵ Postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z 21 maja 2018 r., sygn. akt I OPS 6/17, opubl. LEX nr 2488293; zob. też: wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie II SA/Wa 324/15, opubl. LEX nr 1957680; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie II SA/Wa 847/14, opubl. LEX nr 1819195.

ścielnych i rozpatrywane są na podstawie prawa kościelnego, które ma charakter *lex specialis* także w zakresie przetwarzania danych osobowych. Jest to obszar, który należy do wyłącznej kompetencji KIOD, co jednocześnie wyłącza go z działalności PUODO. Organy nadzorcze mogą jedynie podejmować działania celem upowszechniania wiedzy, podnoszenia standardów bezpieczeństwa, przestrzegania praw osób fizycznych w zakresie ochrony danych osobowych.

Zakończenie

Regulacja art. 91 RODO określiła kompetencje do stworzenia przepisów na poziomie krajowym, które mają na celu wzmocnienie ochrony praw i wolności członków kościołów i związków wyznaniowych w związku z przetwarzaniem ich danych. Odpowiedzią Kościoła katolickiego jest *Dekret ogólny w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim* z 13 marca 2018 r., który przewiduje powołanie niezależnego organu nadzorczego, jakim jest KIOD, co stanowi *novum* w obowiązującym systemie instytucjonalnym ochrony danych. W obszar jego działalności wpisuje się współpraca z niezależnym państwowym organem nadzoru PUODO, który również przepisami ustawy o ochronie danych osobowych został zobowiązany do wzajemnej współpracy. Współpraca ta wzmacnia gwarancje praw i wolności osób, których dane osobowe są przetwarzane przez Kościół katolicki, podnosi świadomość i wiedzę na temat obszarów przetwarzania.

Bibliografia

- Chomiczewski W., *Komentarz do art. 34 uwaga 6–8 [w:] Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz*, red. D. Lubasz, Warszawa 2019.
- Dekret ogólny w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim*, Konferencja Episkopatu Polski, <http://episkopat.pl> (15.11.2021).
- Domaszk A., *Ochrona danych osobowych w Polsce a Kościół Katolicki*, „Seminare”, 2019, nr 1, t. 40.
- Gholeh M.A., *Pozycja ustrojowa organu nadzorczego ochrony danych osobowych na przykładzie Polski*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego”, 2019, nr 1.
- Hucał M., *Ochrona danych osobowych w związkach wyznaniowych w świetle unijnego rozporządzenia nr 2016/679*, „Studia z Prawa Wyznaniowego”, 2017, t. 20.
- Jabłonka-Jankowska K., *Komentarz do art. 34 uwaga 6 [w:] Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz*, red. M. Kawecki, M. Czerniawski, Warszawa 2019.
- Jabłoński M., *Specyfika systemowych gwarancji niezależności funkcjonowania organów na przykładzie krajowego organu ochrony danych osobowych w Polsce [w:] Specyfika or-*

- ganizacji i funkcjonowania organów władzy publicznej. *Analiza porządków prawnych państw współczesnych*, red. M. Abu Gholeh, M. Jabłoński, Wrocław 2019.
- Litwiński P., *Komentarz do art. 34 ustawa 5 [w:] Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz*, red. P. Litwiński, P. Barta, D. Dörre-Kolasa, Warszawa 2018.
- Mezglewski A., *Perspektywa i zakres implementacji nowych przepisów Unii Europejskiej dotyczących przetwarzania danych osobowych przez związki wyznaniowe [w:] Ochrona danych osobowych w Kościele*, red. S. Dziekoński, P. Drobek, Warszawa 2016.
- Porozumienie o współpracy i wzajemnym przekazywaniu informacji zawarte 10 maja 2019 roku*, Urząd Ochrony Danych Osobowych, <https://uodo.gov.pl> (15.11.2021).
- Postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z 21 maja 2018 r., sygn. akt I OPS 6/17, opubl. LEX nr 2488293.
- RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, red. E. Bielak-Jomaa, D. Lubasz, Warszawa 2018.
- Rokita K., *Niezależność organów ochrony danych osobowych w ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych*, „Europejski Przegląd Sądowy”, 2016, nr 7.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 roku*, Dz. Urz. UE L 119, s. 1–88, Unia Europejska, <https://eur-lex.europa.eu> (2.11.2021).
- Ustawa o ochronie danych osobowych z dnia 18 maja 2018 roku (Dz.U. 2018, poz. 1000).
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, sygn. akt II SA/Wa 324/15, opubl. LEX nr 1957680.
- Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, sygn. akt II SA/Wa 847/14, opubl. LEX nr 1819195.

**Cooperation of the President of the Personal Data Protection Office
with independent supervisory bodies of churches and religious organisations in
Poland on the basis of the example of activities of the Catholic Church**

Abstract

This article aims to present the cooperation between the President of the Personal Data Protection Office and the independent supervisory authority appointed by the Catholic Church. Taking into account the independence and autonomy of the Catholic Church provided for, among others, in the Constitution of the Republic of Poland and in the Concordat between the Holy See and the Republic of Poland of 28th July 1993, the author aims to indicate the basis, scope and principles of cooperation between the above mentioned authorities.

Taking into account the independence and autonomy of the Catholic Church stipulated inter alia in the Constitution of the Republic of Poland and in the Concordat between the Holy See and the Republic of Poland of 28th July 1993, the author aims to indicate the basis, scope and principles of cooperation between the above mentioned authorities. The author attempts to present the benefits of cooperation between the abovementioned authorities and the impact it may have on increasing the level of personal data protection and security.

Keywords: the President of the Personal Data Protection Office, Catholic Church Inspector of Data Protection, personal data protection, independence, cooperation.